

Gavebrev på "Klosterhave" til Boddum præstekald

af Jens Verner Præstgaard

Middelalderens mennesker levede i en urolig tid. Dagligdagen kunne være farefuld, sygdom og krige var truende realiteter. Kalkmalerierne i vore kirker viser menneskets angst for djævelen og alt hans værk, for straffen, fortabelsen og for skærsilden. Bøn, forbøn, gudstjenester, bod og gode gaver var frelsens veje.

Den, der havde noget at give af, skænkede rige gaver til kirken, der så skulle holde messe og bede for giveren og dennes familie.

I pergamentsamlingen i Landsarkivet for Nørrejylland i Viborg er et velbevaret gavebrev udstedt 1460-70 på "Klosterhave" til Boddum præstekald af væbner Jes Tamessen i Dalgaard i Refs.

1460-70 Gavebrev på Klosterhave til Boddum Præstekald i Thy

Alle meen thette breff ser eller høre kungior jech jes tamesen aff dalsgaard ther vebner ær for alle meen som ære och komme schall at vnner och giffuer til prestboor i bodhum een thofft som calles closter hove meth alle sine tillegghels meth sodane vilkor ath hwo ther ær prest i bodhum han schall bede for mich och mine kiære hvsfrue och mine børn i alle messe och alle tiidher till ewig tiidh Item tilbiuder jech mich och alle mine arvinger ath fru och frelse den for de prest tha i bodhum ær then forskreffne hove meth alle sine tilhørelse for hver mandhs tiltale i alle mothe til ewigh tiidh

In cuius rei testimonium sigillum meum vno cum sigilis domini jasp(er) laurencii capellani in bothum et erici ivari armigeri presentibus est appensum.

Til hvis ydermere bekræftelse hænger jeg mit segl sammen med hr. Jesper Lauridsen, kappellan i Boddum og Væbner Erik Ivarsen deres segl.

Bag på brevet står følgende optegnelse på latin.

Orandum est omnibus. diebus festiuis. pro istis nobilibus. primo pro domino thoma magni. milite. et domina ing(er)de vxore. domina greta. domina magdalena. pro avis thome. pro magno thome, pro cristierno ienssen. pro thykone (milite) - - - plebano in bodhum. jes thamssen in dalgardh. cum vxora sua cristina cum pueris.

pro domino Kristierno canonico. aruscienze cum parantibus vni (uersis) xxxiii et. item liberis eorum pluribus. pro domino andrea petri quondam curato ecc(lesi)e bothum. pie memorie. pro domino petro pauli (curato ibidem). pro domino andrea nicolai diebus (issdem) curato ibidem.

De sidste navne ser ud til at være en senere tilføjelse, og de hører da heller ikke med til slægten, men til embedet.

Der skal for alle på festdage, for disse fornemme. Først for herren den store tames, væbner Thames Magnussen og hans hustru fru Inger, for fru Greta, fru Magdalena, for bedstefædrene (evt. bedstefaderen, endelsen utydelig) Tames, for store Thames, for Christen Jenssen, for Thykone (Thyge?) væbner, ---- folk i Boddum, Jes Thamessen i Dalgaard med hans kone og med drengene. For herren Kristen Kannik i Aarhus, med forældrene i almindelighed 33 og ligeledes de fleste af deres børn osv. For hr. Anders Pedersen førhen curator for Boddum kirke til fromt minde. For hr. Peder Poulsen, curator samme sted, for hr. Anders Nielsen curator på samme tid og sted.

I 1512 blev det åbenbart nødvendigt at fastslå, hvem der var retsmæssig ejer af noget af kirkens gods, så der blev udstedt et laughævd på jordegods til Boddum Kald.

Alle meen thette breif see eller høre læse Helse wi krabbe ffincke til rævsherriz tiugh Erick tymmessen til engelsthalm niels krabbe til tandrop splid bang slotz faaghet til Ørom som webner ære Sven i stensgord Olwff matzsen i rævss niels tamesen i syndrop Oc nis matzsen i skibstedgord Ewindelig meth wor Herre kwndgøre wii meth thette wort obne breff at aar effter gudz byrd mdxii vigilia pentecostes oppaa for^{ne} ting for oss oc mange flere danemend som then dag forde ting søgte war skicket hederlege mand her iens sewrenssen officialis til irop, hwicken som liwdelig esket beddis ok ffick iet ffwlt wwildige tings witne af viii danemen som

ære llas smed i twolom tames girial ibidem per christhensen i ginderop per moghenssen ibidem tames persen i sönbergh christhen nielssen i hellisiø woghwn nielssen ibidem oc morthen perssen i syndrop Hwicke viii for^{ne} danemen eendrectelige wotne oc sagde paa theris gode trow oc sanning At thenum alle fwlwitherligt er Saa oc hørde stande for thenum same dag paa for^{ne} ting ii danemen som ære Jes christhenssen i barsløff og nis micelssen i godenæs Hwicke som indhen alle iiii stocke liwdelige kwundgiorde at det ware for^{ne} her iens sewrensens lagehefftz høringe oc hørde oc saa at han laghefft giorde i dag løffwetid dagis met præsther oc gode selfeyær paa hederlige mantz wegne her tames michelssens sogne præstis til boodwm i soo made som her effter følger Fførst indsoor han præstegord i bodwm som hederlige man her christen christenssen Capellan nw i boer meth alle syne rætte tilligelsse fore i fru præstegord til boodwm kircke til ewig tiid Item kloster haffwe i boodwm som christen deghn nw boer oc giffwer orlige til skyld ii pund koorn meth andre bedæ Item pilegord ibidem som per mwnck nw wti boer oc giffwer aarlige ii pund koorn meth andre bedæ Item i gord som christen nielssen i boer giffwer aarlige iii pd korn meth andre bedæ Item i gord som per ienssen nw wti boer ibidem oc giffwer aarlige ii pd korn meth andre bedæ Item i et boel ibidem som iep lawrissen wti boer oc giffwer aarlige i td som er til gudz legomss blwss Item jet boell som kalles wed bredebæck oc liggheer hooss fiordhen Item ræt præstegordz hede som liggheer i doffwer marck oc nw er affstenet ov affstabet Item Thette forskreffne gotz meth alle syne rætte liigelssæ som ære aggher oc æng ffiskewarn oc fægangh liøngslæth oc torffgraftt woot tiwrt i wdemark oc indmarck som nw for^{ne} gotz og gorde tilliggher oc af arildz tiid tilligghet haffwer meth hwat naffn the nw næffness Eller Næffness kan inthet wndertaget i noghen made Hafwer været i rooliglige hefft til for^{ne} præstebord i bodwm wiastet og wkærth i xxx aar oc mere i alle made Och ær thette for^{ne} gotz for^{ne} præstebordz gotz oc eyendom inthet wndertaget i noghen made oc haffwer inghen andhen atbeware (= befatte) seg meth for^{ne} gotz wdhen sognepræsth til for^{ne} bodwm kircke i noghen made Item wotne oc for^{ne} viii danemen at for^{ne} laghefft war loffliglige tilbwdet i iii samfolde tinf til for^{ne} ræwsherritz ting Oc lofflige læst oc tilfwdhen af fogden oc gode

herritz men Oc meltthe for^{ne} lagehefftszhøringe for for^{ne} lagehefft staddiig oc fast at bliffwe i alle syne article Ewig effther loffwen Til hwess ythermere witesbyrd at saa ær i sandehet som fore stander skreffwet Henge wii wore Indzegle nedhen for thette wort obne breff Datum anno die at loco vt. supra.

gudz legomss blwss = guds legems blus, fakler, der bæres foran hostien ved processioner. vigilia pentecostes er aftenen før pinsedag.

Efter reformationen, da kongen inddrog det meste af kirkegodset måtte man igen inklade en sag for Refs herreds ret for at få ejerforholdet fastslået. Den katolske kirke ejede op mod reformationen ca. 40% af alt jordegods i Danmark. Det meste tilfaldt kongen, men man kan godt tænke sig, at nogle slægter forsøgte at få skænket gods tilbage, nu da forudsætningen for gaven var bortfaldet.

1550 Tingsvidne om mensalgods til Boddum sognekald

Wii Efterneuinde anders kristenssen Domer tiil Reffs æritss ting jens nielssenn i barslou niels tamsenn y sinderup och laui nielsenn y ogeløu giører witterlicht ffor alde adt oer efter guds burd md fførretuiue på tid tiende louersach for S: hanns dach midsommer wor skicked ffor wos och mienige hærizmend sum tend dach ting søcte hederlich mand her niels morsing prest tiil Bodum och øbui kierker bedis och ffeck ienn wuildich tingsuinde aff otte troffaste Dandemend sum er las smid y øbui prestegord willads i dalgord Jens suort y dourd mortenn perssenn y sinderup oluff Jenssenn y dourd kresten mortenssenn ibidem poul nielssenn y skibstedgord och simenn Jensenn y bodum huilke for^{ne} dandemend alde wonde samdirectelich mz hælgens ed och oprachte finger adt tenum ffulduitterlicht er y sandhied ad y føretuiue oer hauer ter aldrich gonged giesteri harliched helder nogen smo skuld andersted end til bodum prestegords bord af tisse efterneuende gorde sum er tend gord y Reffs sum matz wollosen y buor ien gord i øbui som søurenn persen y buor oc øbui prestegord sum las laurdsen y buor och wor welbordich mand hermenn schel tingsteund tiil tinde winde. Ad soe er wondenn ffor wos stadffeste wi mz woris

undsegle neden ffor titte wort obne Breff.

Skrevet på velbevaret papir.

w=u, wdi=udi, th=d, thette=dette, tiugh=Thy,
i=1, ii=2, wuiildich=uvildig, øbui=Ydby,
mz=med, esket=krævet, tiwrt=tørt.

Kilder:

Pergamentsamlingen i Landsarkivet for
Nørrejylland i Viborg og Ny kirkehistoriske
Samlinger 1860.

Kilde: Sydthy Årbog 1985, side 49-51.